

Grosu Manuela Renáta

Nemzetközi Magánjogi és Európai Gazdasági Jogi Tanszék

Témavezető: Király Miklós

AZ EURÓPAI BÍRÓSÁGNAK A WEST TANKERS ÜGYBEN SZÜLETETT ÍTÉLETÉNEK AZ ELŐZMÉNYEI ÉS HATÁSA A NEMZETKÖZI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ EURÓPAI KERESKEDELMI VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁSRA

Ez az írás nem kívánja az Európai Bíróságnak a *West Tankers* ügyben született ítéletét minden részletében elemezni. Néhány kérdést kívánok kiragadni, amelyek már korábban is felmerültek, de a *West Tankers* ügy kapcsán más megvilágítást nyertek és esetleges továbbgondolást igényelnek. Az írás első felében a *West Tankers* ügy előzményeit ismertetem a teljesség igénye nélkül, majd az Európai Bíróság ítéletének és a főtanácsnoki indítvány érvelésének főbb pontjai, és az azzal kapcsolatban megfogalmazott néhány kritika kerül bemutatásra. Végül az ítélet várható következményeire, hatásaira keresem a választ a nemzetközi illetve európai kereskedelmi választottbíráskodást illetően.

Az Európai Bíróság a *West Tankers* ügyben¹ kimondta, hogy egy tagállami bíróság azon intézkedése (továbbiakban: anti-suit injunction), amely megtiltja valakinek, hogy másik tagállam bíróságai előtt eljárást indítson vagy folytasson, azzal az indokolással, hogy az ilyen eljárás választottbírói megállapodással ellentétes lenne, úgy az összeegyeztethetetlen a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001 EK tanácsi rendelettel (továbbiakban Rendelet).²

Előzmények

A *West Tankers* ügy ismertetése kapcsán nem az anti-suit injunction jogintézménye áll a középpontban az előzmények és a tárgyalta döntés megértése szempontjából mégis lényegesnek tartom annak rövid bemutatását. Mivel egy anti-suit

¹ C-185/07. sz. *West Tankers Inc. v. RAS Riunione Adriatica di Sicurtà SpA & Others*, [2007]

² 2000-ben az Európai Unió elfogadta a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendeletet, amely meghatározza a több mint egy tagállamot érintő, nemzetközi vonatkozású bírósági ügyek esetén alkalmazandó joghatósági szabályokat. Ez a rendelet a tagállamok által 1968-ban megkötött, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló Brüsszeli Egyezmény helyébe lépett, és módosította annak tartalmát. Hozzáteve, hogy a jelen írásban említett rendelkezéseket változatlan formában fenntartotta.

injunction kibocsátása vezetett ahhoz a döntéshez, amit egyesek már előre megjósoltak,³ míg más álláspont szerint az európai kereskedelmi választottbíráskodás soha nem látott presztízsveszítéséről beszélhetünk.⁴

Az anti-suit injunction az angol polgári eljárásjog jól ismert és nagy múltra visszatekintő jogintézménye. A napjainkban ismert anti-suit injunction előzményét a 15. századi Angliában találhatjuk meg. A „common injunctionnak” az volt a célja, hogy a jobb lelkiismerete ellenére nem megfelelő bíróság előtt pereskedő felet visszatartsa ettől, és ezt megtiltsa neki. Fontos kiemelni, hogy a címzettje nem a bíróság, hanem a jobb lelkiismerete ellenére tevékenykedő fél. Ez a gondolat elvi jelentőségű, és alapjául szolgál majd annak a későbbiekben sokszor felmerülő védekezésnek, hogy egy anti-suit injunction nem jelenthet egy másik állam igazságszolgáltatásába, való beavatkozást, mert címzettje a fél és nem a bíróság. A common injunction idővel már alkalmassá vált arra is, hogy nemcsak Angliát, hanem Skóciát, Írországot, illetve a brit gyarmatokat illetően is meggátolja a nem megfelelő bíróság előtti perek folytatását, indítását. Napjainkban az anti-suit injunction kibocsátására leginkább külföldi bíróságok előtt kezdeményezett vagy folytatott eljárások meggátolása céljából kerül sor. Az anti-suit injunction kibocsátásának alapja az esetek többségében egy kizárólagos joghatósági kikötés, amely egy angol bíróság joghatóságát állapította meg és az eljárást kezdeményező fél ezt megszegve, máshol adja be keresetét. Továbbá alapjául szolgálhat valamely külföldi bíróság előtt, rosszhiszeműen indított eljárás is.⁵ Az anti-suit injunctiont be nem tartó féllel szemben a bíróság megsértése miatt akár büntetőeljárás is indulhat, ami kényszerítő elzáráshoz vagy az Egyesült Királyságban található vagyon elkobzásához is vezethet. Ezen felül fennáll a veszélye annak, hogy a brit bíróságok az anti-suit injunction megsértésével hozott határozatokat nem ismerik el, és nem hajtják végre.

Az első ismert ügy, melyben az anti-suit injunction egy választottbírói megállapodás betartásának megsegítésére sietett a *Penna Copper Mines Ltd v. Rio Tinto Co Ltd* ügy⁶ volt. Az említett esetben az anti-suit injunction kibocsátására azért került sor, mert az egyik fél egy spanyol bíróság előtt akarta érvényesíteni igényét

³ Aude Fiorini: The codification of private international law in Europe- could the Community learn from the experience of mixed jurisdiction?, 23. Tul. Euro. Civ. LF 89, 105. o.

⁴ Elhangzott Dr. Kecskés Lászlónak a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíráskodás fennállásának 60. évfordulója alkalmából megrendezésre kerülő konferencián tartott előadásán, Budapest, 2009. november 19.

⁵ Gordon BLANKE: The ECJ's Recent Jurisprudence on Anti-Suit Injunction under the Brussels Convention: A Promising *Début* for a more Prominent Role for Arbitration in European Commercial Dispute Resolution at the Dawn of the 21st Century, *European Business Law Review*, 2005, vol. 16. no. 3, 591-594. o.

⁶ Utalások az esetre: *West Tankers Inc v. RAS Riunione Adriatica di Sicurtà SpA* [2007] APP.L.R. 02/21, <http://lawreports.org/articles/published/ArbitLRe/West%20Tankers%20v%20ORAS%202007.pdf> (2010. 04. 12.), Jean-François POUDRET: Sébastien Besson-Comparative law of International Arbitration, Thomson Sweet&Maxwell, 2007, 916. o.

annak ellenére, hogy korábban megállapodtak abban, hogy jogvita esetén egy londoni választottbírószághoz fordulnak, hozzátéve, hogy a választottbírószági megállapodásukra az angol jogot rendelték alkalmazni.⁷

A Rendelet hatálya alá tartozó joghatósági megállapodásoknak az angol bíróságok általi értelmezése azért érdemel kitérőt, mert ezt az értelmezést fogja cáfolni az Európai Bíróság a *Gasser ügyben*. A *Continental Bank ügy*⁸ azért jelentős, mert paradigmául szolgált, (mely paradigma majd megdőlni látszik az Európai Bíróság jogértelmezése során) annak a kérdésnek az eldöntésére, hogy a feleknek a Rendelet 23. cikkének⁹ megfelelő joghatósági megállapodása milyen viszonyban áll a Rendeletnek a perfüggőséget megállapító 27. cikkével.¹⁰ A tárgyalta ügyben a felperes egy amerikai bank, kölcsönszerződést kötött egy görög társasággal, a későbbi alperessel. A görög társaság kötelezettséget vállalt arra, hogy jogvita esetén csak angol bírósághoz fordul, hozzátéve, hogy a Continental Bank bármely joghatósággal rendelkező bíróság előtt pert indíthatott. A görög társaság a joghatósággal kapcsolatos megállapodás ellenére, Görögországban nyújtotta be keresetét a Continental Bank ellene, azon az alapon, hogy a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeinek gyakorlása során megszegte a jóhiszeműség követelményét. Válaszképpen a Continental Bank angol bírósághoz fordult és anti-suit injunction kibocsátását követelte arra hivatkozva, hogy a felek korábban már megállapodtak abban, hogy ilyen esetben a görög társaság csak angol bírósághoz fordulhat. Az ügyben eljáró bírák valamennyien arra a következtetésre jutottak, hogy azzal együtt, hogy Görögországban már megindult az eljárás a felek joghatósági megállapodásának kell érvényesülnie a perfüggőséggel szemben és az anti-suit injunction kibo-

⁷ Louis FLANNERY FCI Arb: Anti-Suit Injunction in Support of Arbitration, 144. o.

⁸ Continental Bank NA v. Aeakos Compania Naviera SA, [1994] 1 Lloyd's Rep. 505. A Rendelet 23. illetve 27 cikkének egymáshoz való viszonyát tárgyaló további eset: Kloeckner & Co AG v. Gatoli Overseas Inc, [1990] 1 Lloyd's Rep 177, 193-6.

⁹ 44/2001 Rendelet 23. cikk (1) bek.: (1): „Ha a felek, akik közül egy vagy több valamely tagállamban lakóhellyel rendelkezik, egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. Az ilyen joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni

a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek; vagy

b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában; vagy

c) nemzetközi kereskedelembe annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna, és amelyet az ilyen kereskedelembe az érintett ügylet szerződésével azonos típusú szerződések szerződő felei széles körben ismernek, és rendszeresen betartanak.”

¹⁰ 44/2001 Rendelet 27. cikk: „(1) Amennyiben azonos igényből származó, azonos felek között folyamatban lévő eljárásokat különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak a később felhívott bíróság az elsőként felhívott bíróság joghatósága megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást. (2) Amennyiben az elsőként felhívott bíróság joghatóságát állapítják, meg a később felhívott bíróság ennek javára megállapítja joghatóságának hiányát.”

csátásra került. A bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a felek magánautonómiájával teljesen ellentétben állna, ha tétlenül szemlélnék, hogy az egyik fél a perfüggőség elvét kihasználva, azzal visszaélve mentesülhetne az általa vállalt kötelezettség alól. A kötelezettség ebben az esetben az, hogy jogvita esetén angol bírósághoz fordul. Érdemes továbbá kiemelni, hogy az angol bíróság olyannyira biztos volt álláspontjának helyességében, hogy még előzetes döntéshozatal iránti kérelmet sem nyújtott be az Európai Bírósághoz.

A továbbiakban a *West Tankers* ügy szempontjából is lényeges *Gasser*¹¹ és *Turner ügyek*¹² kerülnek ismertetésre. Ezek az esetek eldöntötték, és világossá tették az angol bíróságok számára, hogy mi az Európai Bíróság álláspontja azon intézkedésekről melyek megtiltják az egyik félnek, hogy valamely tagállam bírósága előtt eljárást indítson, vagy folytasson. A *Gasser ügyben*, Gasser a későbbi felperes, egy osztrák jog alapján létrehozott társaság, hosszú éveken keresztül gyerekruhákat adott el, a későbbi alperesnek MISAT-nak, egy az olasz jog alapján létrejött társaságnak. MISAT szerződészegésre hivatkozva perbe fogta Gassert egy olasz bíróság előtt. Gasser válaszképpen pert indított egy osztrák bíróság előtt MISAT ellen azon az alapon, hogy MISAT nem egyenlítette ki az általa már megküldött valamennyi számlát. Gasser továbbá hivatkozott az osztrák bíróság előtt, a közte és MISAT között fennálló, a Rendelet 23. cikkének (1) bek. c) pontjának megfelelő¹³ joghatósági megállapodásra, amelyben a felek megállapodnak arról, hogy az osztrák bíróságnak van kizárólagos joghatósága, hogy jogvita esetén eljárjon. Az osztrák bíróság a perfüggőségre tekintettel, úgy döntött, hogy eljárását a felfüggeszti. Gasser fellebbezést nyújtott be, mivel álláspontja szerint az osztrák bíróságnak meg kellett volna állapítania a joghatóságának fennállását. A fellebbezés során eljáró osztrák bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmében azt a kérdést fogalmazta meg, hogy amennyiben a később felhívott bíróság egy joghatósági megállapodás alapján kizárólagos joghatósággal rendelkezik eljárhat-e az ügyben, hozhat-e ítéletet anélkül, hogy bevárna az elsőként felhívott bíróság döntését arra vonatkozóan, hogy nincs joghatósága. Az Európai Bíróság döntésében kifejtette, hogy a Rendelet 27. cikke azt a célt szolgálja, hogy megakadályozza, hogy egyes tagállami bíróságok előtt, ugyanazzal az ügygel kapcsolatban egyszerre több eljárás legyen folyamatban, egymásnak ellentmondó ítéletek szülessenek. Hozzáteve, hogy a Rendelet szövege nyilvánvalóvá teszi, hogy a később felhívott bíróság köteles eljárását felfüggeszteni egészen addig, amíg az elsőként felhívott bíróság nem állapítja meg joghatóságának hiányát.¹⁴ A *Gasser ügyben* hozott ítélet így világossá tette, hogy a másodikként felhívott bíróságnak akkor is fel kell függesztenie az eljárását, ha véleménye szerint az elsőként felhívott bíróság egy joghatósági megállapodás

¹¹ C-116/02. sz. Erich Gasser GmbH v. MISAT Srl ügy, ECR [2003] I-14693. o.

¹² C-159/02. sz. Gregory Paul Turner v. Felix Fareed Ismail Grovit, Harada Ltd, Checkpoint SA. ügy, ECR [2004] I-3565. o.

¹³ Ld.: 9. jegyzet

¹⁴ Gasser ügy, ítélet 43-44. pontja

alapján nyilvánvalóan nem rendelkezik joghatósággal a jogvita eldöntésére. Azzal együtt, hogy Gasser és MISAT között egy joghatósági megállapodás van érvényben az elsőként felhívott bíróságnak a saját joghatóságának vizsgálatára vonatkozó joga nem vonható el.

A *Turner ügyben*, Mr. Turner jogtanácsosként dolgozott a Changepoint nevű társaságnál, amelynek központja az Egyesült Királyságban volt. Kezdetben a londoni majd a madridi irodában folytatott jogtanácsosi tevékenységet. Röviddel azután, hogy a madridi irodába áthelyezték, egy londoni munkaügyi bíróság előtt pert indított a munkáltatójával, Changepointtal szemben. Changepoint maga is úgy döntött, hogy pert indít Turner ellen, egy spanyol bíróság előtt, mivel Turner jogellenesen szüntette meg munkaviszonyát. Turner ekkor az angol bírósághoz fordult és egy anti-suit injunction kibocsátását kérte. Az anti-suit injunctionnak az lett volna a célja, hogy megakadályozza a Changepoint által a spanyol bíróság előtt nyilvánvalóan rosszhiszemű indított eljárás folytatását. Továbbá kérte a bíróságot, hogy tiltsa el Changepointot attól, hogy a munkaszerződésből származó bármely jogvita tekintetében az angol bíróságtól eltérő, más bírósághoz forduljon. Az Európai Bíróság az ügyben kifejtette, hogy a Rendelettel akkor is ellentétes az anti-suit injunctionnak egy másik tagállam, Spanyolország eljárására vonatkozó elrendelése, ha ezen eljárást a másik fél (Changepoint) rosszhiszeműen azért folytat, hogy a már folyamatban lévő (angol bíróság előtti eljárás) eljárást akadályozza. Véleményem szerint, míg a Rendelet által is szabályozott, és a felek által kötött joghatósági megállapodásban kijelölt bíróság és az elsőként felhívott bíróság viszonyában mind a kijelölt, mind az elsőként eljáró bíróság elsőbbsége mellett felhozhatóak érvek, addig a rosszhiszemű eljárásindításra visszavezethető anti-suit injunction kibocsátása nehezen értelmezhető. Ki ítéli meg és milyen alapon, hogy a magatartás rosszhiszemű és ennek a vélt vagy valós rosszhiszemű pervitelnek a megakadályozásában csak egy másik tagállamnak a bírósága segíthet, anélkül, hogy megengedné, hogy az elsőként felhívott bíróság saját joghatóságát vizsgálat alá vesse. A *West Tankers ügyben* a Lordok Háza a *Gasser és Turner ügyekre* kifejezetten utal,¹⁵ melynek vélhetően az volt a célja, hogy az Európai Bíróság esetleges érvelésének elébe menjen. Mivel ezekben az ítéletekben az Európai Bíróság egyértelműen kimondta, hogy az olyan intézkedés – és az anti-suit injunction pontosan ilyen – amely megtiltja az egyik félnek, hogy valamely tagállam bírósága előtt eljárást indítson, vagy folytasson, még akkor sem egyeztethető össze a Rendelettel és annak rendszerével, ha azt a Rendelet szerint joghatósággal rendelkező bíróság bocsátotta ki. A Rendeletnek az a célja, hogy miközben egységes joghatósági szabályozást tartalmaz, kiépítse és megteremtse a kölcsönös bizalmat a tagállamok között egymás igazságszolgáltatását illetően. A kölcsönös bizalom elve azért érdemel

¹⁵ West Tankers Inc v. RAS Riunione Adriatica di Sicurta SpA [2007] APP.L.R. 02/21, 10-11 <http://lawreports.org/articles/published/ArbitLR/West%20Tankers%20v%20RAS%202007.pdf>, (2010.04. 06.)

külön figyelmet, mert a *Gasser, Turner* és a *West Tankers*¹⁶ ügy kapcsán is hivatkozik rá az Európai Bíróság az ítéletében, illetve a főtanácsnok az indítványában. A kölcsönös bizalom elve kifejezett megfogalmazást nyer a Rendeletnek a rendelkező részében.¹⁷ A kölcsönös bizalom az egyes tagállamok igazságszolgáltatási szervei közötti együttműködésre is vonatkozik. Az Európai Bíróságnak a tárgyalts eseteiből kiderül, hogy a kölcsönös bizalom elve nem tartalom nélküli posztulátum a Rendelet elején, hanem az a célja, hogy kifejezésre juttassa, hogy minden, ami a kölcsönös bizalommal ellentétes, az aláássza a Rendelet tekintélyét, hatékony érvényesülését. A kölcsönös bizalom elve azzal együtt, hogy hivatkozási alap, tartalmát tekintve közel sem egyértelmű. A Rendeletet a tagállamok egymás igazságszolgáltatása iránti bizalma hozta létre így érthető, hogy ez az, ami fenn tudja tartani a Rendelet hatékony működését a gyakorlatban. A kölcsönös bizalom elve, azonban, és ezt a tárgyalts esetek értelmezése kapcsán is tapasztalhatjuk, többet követel ennél. Elvárja az egyes tagállamoktól (*Turner ügy*¹⁸), hogy bírósági határozatok elismerésére és végrehajtására irányuló egyszerűsített eljárás érdekében kölcsönösen lemondjanak a külföldi határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó belső szabályaikról.¹⁹

A *Gasser* és *Turner* ügy tanúságait levonva, felvetődik a kérdés, hogy mi a tendő, ha a felek ki akarnak szerződni a Rendelet hatálya alól, a kölcsönös bizalom elve által támasztott követelményektől mentesülni szeretnének, továbbá biztosítani akarják, hogy amennyiben egyikük jobb lelkiismerete ellenére nem a joghatósági megállapodásuknak megfelelő fórumhoz fordul a másik fél, ezt megakadályozhassa. A legkézenfekvőbb megoldásnak (a *West Tankers* ügyben született döntésig) a választottbíráskodás tűnik. Ez a gondolatmenet azon alapszik, hogy a választottbíráskodás nem tartozik a Rendelet hatálya alá. A Rendelet hatálya alóli kivétel mögött az a megfontolás áll, hogy a választottbírói határozatok elismerését végrehajtását már biztosítja a New York-i Egyezmény.²⁰ A választottbírói kikötéssel a felek egyértelművé teszik, hogy a jogvitájuk eldöntéséből az állami bíróságokat kizárják és egy általuk meghatározott választottbírói joghatóságát állapítják meg. A *Turner* és a *Gasser* ügyekben született döntések, az Európai Bíróságnak a Rendeletre vonatkozó eddigi értelmezése így elvezethet az európai kereskedelmi választottbíráskodás megerősödéséhez, elterjedéséhez. A nemzetközi kereskedelem

¹⁶ *Gasser-ügyben* az ítélet 72. pontjában, *Turner-ügyben* az ítélet 25. pontjában *West Tankers* főtanácsnoki indítvány 28. pontja

¹⁷ 44/2001 Rendelet (16): „Az igazságszolgáltatás iránt a Közösségben táplált kölcsönös bizalom azt indokolja, hogy a tagállamokban hozott határozatokat-a, vitás eseteket kivéve –automatikusan, bármilyen külön eljárás nélkül elismerjék.”

¹⁸ *Turner* ügy, ítélet 24-25. pontja

¹⁹ Ld. bővebben: Felix BLOBEL – Patrich SPATH: The tale of multilateral trust and the European law of civil procedure, E. L. Rev. 2005, 30 (4), 528-547. o.

²⁰ Convention on the recognition and enforcement of Foreign Arbitral Awards, A külföldi választottbírói határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1958. június 10-i New York-i ENSZ Egyezmény, United Nations Treaty Series (UNTS), 330. kötet 3. o.

szereződést kötő felek így egyre inkább felismerik majd a választottbíráskodás előnyeit.²¹ Ezt az érvelést követve a *West Tankers* ügygel kapcsolatos problémák fel sem merülnének, hiszen a választottbírói megállapodás egyenes következménye, hogy mivel nem tartózik, a Rendelet hatálya alá ezért közösség jogi kérdéseket fel sem vet, így ilyen esetekben könnyű dolga van az Európai Bíróságnak, mert nincs mit értelmeznie. A válasz azonban nem ilyen egyértelmű, a gyakorlat nem ilyen megnyugható.

A *West Tankers* ügy közvetlen előzményének tekinthetőek azok az esetek, melyek a Rendeletnek a választottbíráskodás, mint kivételre²² vonatkozó kitételét vizsgálják.

A *West Tankers* ügyben a Lordok Háza maga is utal a *Rich*²³ és a *Van Uden*²⁴ ügyekre. A választottbíráskodás, mint kivétel²⁵ tartalmát tekintve nem egyértelmű és értelmezésre szorul. Eltérő álláspontok uralkodnak arról, hogy csak a szigorú értelemben vett választottbírói eljárás (pl.: választottbírák kinevezése, felmentése, választottbíráskodás helyének meghatározása), vagy az azzal összefüggő eljárások, kérdések is kikerülnek-e a Rendelet hatálya alól. A Lordok Háza a *Rich* ügyben és a *Van Uden* ügyben hozott ítéletekre, azért utal, hogy alátámassza, hogy a választottbíráskodást, mint kivételt tágan kell értelmeznünk. A *Rich* ügyben hozott ítélet rámutatott arra, hogy a választottbíráskodás, mint kivétel nemcsak a választottbírói eljárásra, hanem azokra az eljárásokra is vonatkozik, amelyek tárgya a választottbíráskodás. A *Van Uden* ügyben, pedig kimondta, hogy a választottbíráskodás akkor tárgya egy eljárásnak, ha az arra vonatkozó jog védelmére irányul. A Lordok Háza szerint a tárgyalat esetben pontosan ez történik, hiszen az anti-suit injunction kibocsátásra azért került sor, hogy a felek a választottbírói klauzulának megfelelően rendezhessék jogvitájukat.

A választottbíráskodás, mint kivétel értelmezését követően ismertetésre kerül egy ügy, amely azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy az anti-suit injunction kibocsátása egy választottbírói kikötés betartásának védelme érdekében miként egyeztethető össze, most már az Európai Uniónak a joghatóságot szabályozó rendelkezéseivel. Az *Ivan Zagubanski ügyként*²⁶ ismerté vált esetben robbanás következett be egy bolgár tulajdonban álló hajón, miközben rizst szállított a Rustal cég, a későbbi alperesek által. A felek által megkötött hajóbérleti szerződés tartalmazott egy londoni választottbírói eljárásra vonatkozó kikötést. A hajótulajdonosok sikerrel kérték az anti-suit injunction kibocsátását, mivel Rustal nem a megfelelő fórum előtt szerzett volna eljárást. Ami viszont lényegesebb az a bírói érvelés, mely szerint az, hogy

²¹ Gordon BLANKE: i.m. 612, 619-620. o.

²² 44/2001 Rendelet 1 cikk (2) bek: „E rendeletet a polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. [...] E rendelet nem vonatkozik: [...] d) választottbíráskodásra.”

²³ C-190/89 sz. March Rich Co. A. G.v. Società Italiana P. A., [1991], ECR, I-3855. o.

²⁴ C-391/95, Van Uden Maritime BV v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line and Another, [1998], ECR I-7091. o.

²⁵ 44/2001 EK Rendelet: 1 cikk, (2), bek. d)

²⁶ Navigation Maritime Bulgare v. Rustal Trading Ltd and others, [2002.], 2. Lloyd's Rep. 106.

Rustalt választottbíróvási megállapodásban vállalt kötelezettsége terhelte és egy anti-suit injuncion, ami megakadályozza Rustalt, hogy a választottbíróvási megállapodást megsértve más bíróság előtt eljárást indítson, együttesen igazolja, hogy a tárgyalat eset a választottbíráskodás, mint kivétel alá esik, és nem vonatkozik rá a Rendelet. Az ügyben eljáró bíró megállapította, hogy a bíróságoknak az anti-suit injuncion kibocsátása kapcsán nem kell attól tartaniuk, hogy valami olyat tesznek, ami a Rendeletbe ütközik.²⁷

Tényállás, ítélet, főtanácsnoki indítvány és annak kritikája

Érdemes végiggondolni, hogy mi az, amit a Lordok Háza 2007-ben az előzetes döntéshozatali iránti kérelem benyújtásakor előre láthatott, tudhatott. Tudhatta, hogy a Rendelet hatálya alá tartozó kérdésekben kibocsátott anti-suit injuncion a Rendeletbe ütközik, tudta továbbá, hogy a választottbíráskodás, mint kivétel kérdésével több európai bírósági döntés, hazai döntés is foglalkozott. A tárgyalat esetében azonban a kettő találkozásáról beszélhetünk, mert itt az Európai Bíróságnak arról kellett döntenie, hogy az anti-suit injuncion akkor is megengedhetetlennek minősül-e, ha azt az angol bíróság egy választottbíróvási megállapodás védelme érdekében bocsátja ki.

2000 augusztusában a West Tankers tulajdonában álló, ám egy másik társaság által bérelt hajó, Siracusában a bérlő tulajdonában álló mólónak ütközött és ezzel jelentős károkat okozott. A hajó bérlője a károk megtérítése céljából a biztosítási összeg erejéig a biztosítói ellen fordult (Allianz, Generali), az ezt, meghaladó károkat, pedig egy londoni választottbíróvási előtt érvényesítette a West Tankersszel szemben, mivel a hajóbérelti szerződés választottbíróvási klauzulát is tartalmazott, amelyben a felek, megállapodtak abban, hogy az esetlegesen felmerülő jogvitát egy londoni választottbíróvási előtt kell rendezni. A biztosítók megtérítették a károkat és a törvényi engedmény alapján a West Tankers ellen fordultak és keresetet nyújtottak be a siracusai bíróság előtt a hajót bérlő részére már kifizetett kár megtérítése iránt. A West Tankers utalva a választottbíróvási klauzulára kifogást emelt a siracusai bíróság joghatóságával szemben. A siracusai eljárással párhuzamosan a West Tankers eljárást indított az Egyesült Királyságban. Ebben az eljárásban annak megállapítását kérte, hogy a választottbíróvási klauzulára tekintettel a közte és a biztosítók között felmerült jogvitát választottbíróvási előtt kell rendezni. A West Tankers továbbá kérte a bíróságot, hogy anti-suit injuncion kibocsátásával tiltsa el a biztosítókat attól, hogy a londoni választottbíróvási elterelő másik bíróság előtt folytassanak eljárást, ideértve a siracusai bíróság előtt folyamatban lévő eljárást is.²⁸ A bíróság helyt adott a West Tankers kereseti kérelmének és kibocsátotta az

²⁷ Louis FLANNERY: i.m. 152-154. o.

²⁸ West Tankers, főtanácsnoki indítvány, 15-21. pontja

anti-suit injuncciont a biztosítókkal szemben. A biztosítók fellebbezést nyújtottak be a Lordok Háza előtt. Fellebbezésükben arra hivatkoztak, hogy az anti-suit injunccion kibocsátása a Rendeletbe ütközik. A Lordok Háza előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtott be az Európai Bírósághoz, mivel álláspontja szerint az anti-suit injunccionnak a kibocsátása a tárgyalat esetében értelmezésre szorul.

Az Európai Bíróság ítéletében arra a következtetésre jutott, hogy azzal együtt, hogy az anti-suit injunccion nem tartozik a Rendelet hatálya alá, még járhat olyan következménnyel, amely gátolja a Rendelet hatékony érvényesülését. A főtanácsnoki indítványt követve, így először arra a kérdésre kell válasz találnunk, hogy a biztosítók által a siracusai bíróság előtt a West Tankersszel szemben indított eljárás a Rendelet hatálya alá tartozik-e, illetve milyen hatást gyakorol az anti-suit injunccion a siracusai eljárásra. Az említett kérdések eldöntése azért bír jelentőséggel, mert, amennyiben a siracusai eljárás sem tartozik a Rendelet hatálya alá, úgy annyiban az anti-suit injunccion önmagában nem alkalmas arra, hogy a Rendelet hatékony érvényesülését megakadályozza, rendelkezéseit megsértse.

Az Európai Bíróság a kérdések eldöntése során a főtanácsnoknak az eljárás tárgyára vonatkozó érvelését követte. A West Tankersnek, Lordok Házának és a főtanácsnoknak a megközelítése, érvelése a kérdések eldöntésére vonatkozóan, már itt jelentősen eltér, és némi túlzással megállapíthatjuk, hogy a két álláspont érvei nem egymással szemben, hanem egymás mellett haladnak. A Lordok Háza, abból indul ki, hogy mivel a felek megállapodtak abban, hogy a hajóbérleti szerződésből származó jogvitáikat választottbíróság elé viszik, így ez a jogviszony a maga teljességében, a hajóbérleti szerződés megkötése óta ki van véve Rendelet hatálya alól és a választottbírósági megállapodás, eljárás védelmét szolgáló anti-suit injunccion így nem lehet ellentétes a Rendelettel. A főtanácsnok ezzel szemben a siracusai eljárás tárgyát külön vizsgálja és megállapítja, hogy a Siracusában folyó eljárás a Rendelet hatálya alá tartozik, mivel kártérítési igény elbírálására vonatkozik,²⁹ és ebből az következik, hogy egy anti-suit injunccion kibocsátása alkalmas lehet arra, hogy a Rendeletbe ütközzön, mivel az anti-suit injunccion közvetlenül a kártérítési perre vonatkozik. Az indítvány rávilágít egy nagyon lényeges kérdésre, ami az érveléseknek a fentebb említett párhuzamosságára magyarázatul szolgálhat. A választottbíráskodás, mint kivétel kapcsán valójában két egymással szemben álló álláspont ismert. Hangsúlyozva, hogy a szembenállás a kontinentális és angolszász szemlélet közti különbségre vezethető vissza. Az angolszász álláspont, a választottbíráskodást, mint kivételt, tágan értelmezi. Ezen álláspont képviselői szerint, így a kivétel minden olyan vitás ügyre vonatkozik, amelynek eldöntésére érvényesen kikötötték, egy választottbíróság joghatóságát, ideértve a kikötött választottbírósági eljárásra vonatkozó valamennyi mellékügyet is. A másik álláspont szerint, melyet az EGK alapító tagjai is képviselnek, az állami bíróságok előtti eljárásokat csak akkor tekinti a választottbíráskodás részének, ha azok már lezárt,

²⁹ West Tankers, főtanácsnoki indítvány, 37. pontja

folyamatban lévő vagy jövőbeli választottbíróági eljárásokra vonatkoznak. Ez a szemléletbeli kérdés kihat azon határozatok elismerésére és végrehajtására melyeket egy tagállam bírósága az elismerés államának bírósága szerint a választottbíróági kikötés figyelmen kívül hagyása mellett hozott meg.³⁰ Továbbá érinti azt a kérdést, hogy ki rendelkezik joghatósággal a választottbíróági kikötés érvényességének és hatályának vizsgálatára. A Lordok Háza azt az érvelést követi, hogy egyedül a hajóbérleti szerződésben kijelölt londoni választottbíróóság és ennek székhelyén működő állami bíróság rendelkezik joghatósággal a kérdés tisztázására. Így érthetővé válik, hogy a Lordok Házának érvelésében a hangsúly a választottbíróági klauzulának a létén van, ebből következik minden további, úgy, mint az anti-suit injunction kibocsátása és annak megállapítása, hogy a jogvita (ami a siracusai bíróság előtt folyik) a választottbíróági klauzulát tartalmazó hajóbérleti szerződésből ered. A kontinentális érvelés szerint, melyet a főtanácsnok indítványa is követ, a hangsúly a tárgyalt esetben azon van, hogy egy kártérítés iránti keresettel állunk szemben. Az eljárás tárgyára figyelemmel, így valamely tagállami bíróság, így a siracusai bíróság is jogosulttá válik arra, hogy a választottbíráskodás, mint kivétel fennállását vizsgálja és a hajóbérleti szerződésben foglalt választottbíróági kikötés érvényességét és alkalmazását megítélve az ügyet londoni választottbíróági útra utalja, vagy abban maga eljárjon.

Belátván azt, hogy a kártérítési igény tárgyát tekintve a Rendelet hatálya alá tartozik, még nem jelenti, azt, hogy a felek egy választottbíróági kikötéssel ne dönthetnének úgy, hogy esetleges kártérítési jogvita esetében egy, az általuk meghatározott választottbíróóság járjon el. A kontinentális és angolszász megközelítés különbségeit és az anti-suit injunctionnak a kontinentális jogi gondolkodás számára szokatlan voltát is figyelembe véve kiemelendő, a főtanácsnoki indítványnak a választottbíróági klauzula megítélésére vonatkozó kijelentései. Véleménye szerint, mivel a siracusai eljárás a Rendelet hatálya alá tartozik, ezért a választottbíróági megállapodás alkalmazhatóságára és különösen érvényességére vonatkozó előzetes kérdés szintén a Rendelet hatálya alá tartozik.³¹ Nem vitatva, azt, hogy a kártérítési eljárás a Rendelet hatálya alá tartozik még mindig megállapítható, hogy a főtanácsnok által előzetes kérdésnek nevezett választottbíróági klauzula érvényességének a vizsgálata viszont egyértelműen kívül esik a Rendelet hatóköréből. A választottbíróági klauzula fennállásának, alkalmazhatóságának kérdésében, mintha bizonytalan volna a főtanácsnok, mivel felveti annak lehetőségét, hogy választottbíróági útra tartózkodóként kezelje ezt a kérdést. Ami azonban álláspontja szerint lényegesebb az továbbra is az eljárás tárgya. A választottbíráskodás egyik alapvető elve a competence of competence elv, amely elv alapján a választottbíróóság kompetenciájának eldöntése elsősorban a választottbíróóság kompetenciája. A választottbíróóság hatásköre így kiterjed a saját hatáskörének fennállásáról vagy hiányáról szóló döntésre, valamint a választottbíróági megállapodás

³⁰ West Tankers, főtanácsnoki indítvány 39-44. pontja

³¹ West Tankers, főtanácsnoki indítvány, 53-54. pontja

létezését vagy érvényességét illető kifogás elbírálására.³² A főtanácsnoki indítvány ezt annyiban kérdőjelezi meg, hogy az eljárás tárgyára tekintettel ennek az eldöntését a Rendelet hatálya alá tartózonak véli. Ami még lényegesebb, hogy a kártérítési jogvita eldöntését, pedig meg kell, előzze a választottbíróági klauzulára vonatkozó döntés. A Lordok Háza mikor kibocsátja az anti-suit injunctiont a londoni választottbíróóság azon, competence of competence elven alapuló jogát is biztosítani akarja, hogy erről a választottbíróóság dönthessen. Pozitív döntés esetén meg dönt az anyagi jogi jogvitáról is, mivel a felek akarata arra irányult a választottbíróági megállapodás megkötésekor, hogy kizárólag a választottbíróóság döntsön az ugyancsak általuk meghatározott jogviták körében. Hozzáteve, hogy amennyiben az egyik fél, tárgyalt esetünkben a biztosítók mégis rendes bírósághoz fordulnak, a rendes bíróság a választottbíróági klauzulát látván a választottbíróóság elé utalja az ügyet, kivéve, ha megállapítja, hogy a megállapodás semmis, érvénytelen, hatálytalan, nem teljesíthető.³³ Az egyes tagállamok rendes bíróságainak, és így a siracusai bíróságnak is ez a joga, azonban nem a Rendelet hatálya alá tartozó jogvita gondolatmenetből, hanem a New York-i Egyezményből vezethető le. A főtanácsnok is kitér a New York-i Egyezmény tárgyalt rendelkezésére, de nem fő érvként, hanem csak utalva rá. Az indítvány összefoglaló gondolata külön figyelmet érdemel. Véleménye szerint egy jogviszony pusztán azért, mert a felek választottbíróági megállapodást kötöttek nem kerül ki a Rendelet hatálya alól, mivel a kártérítési igény elbírálása Rendelet hatálya alá tartozó kérdés. Az anti-suit injunction, ami megtiltja a tárgyalt esetünkben a biztosítóknak, hogy a siracusai bíróság előtt indítsanak, vagy folytassanak eljárást a Rendelet hatálya alá tartozó eljárásba, beavatkozik, és a Rendeletbe ütközik. Mivel az a célja, hogy megakadályozza, hogy egy Rendelet hatálya alá tartozó eljárásba egy tagállami bíróság saját joghatóságáról döntsön, és az ügyben eljárjon. Egyetértek azzal az állásponttal, amely szerint az anti-suit injunction kibocsátása által sokkal inkább a New York-i Egyezménynek, mintsem a Rendeletnek a hatékony érvényesülése sérülhet, hozzáteve, hogy az Európai Bíróságnak nem feladata, hogy a New York-i Egyezményt értelmezze.³⁴ Ugyanakkor az anti-suit injunction közvetetten hatást gyakorol egy másik tagállamnak azon jogára, hogy joghatóságáról maga dönthessen, ezen az sem változtat, hogy címzettje a fél, mivel az anti-suit injunction kibocsátása arra

³² MÁDL Ferenc – VÉKÁS Lajos: Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004, 473-474. o., A competence of competence elvet részletesen tárgyaló és annak különféle értelmezéseit bemutató tanulmány, Ld.: John J. BARCELÓ III: Who decides the arbitrators' jurisdiction? Separability and competence-competence in transnational perspective, 36 Vand. J. J. Transnat'l L. 1115

³³ New Yorki Egyezmény II cikk (3) bek: „Az egyik fél kérelmére bármely Szerződő Állam bírósága választottbíróági eljárásra utasítja a felet, ha olyan ügyben indítottak pert előtte, amelynek tárgyában a felek a jelen cikk értelmében megállapodást kötöttek, kivéve, ha megállapítja, hogy az említett megállapodás semmis, hatálytalan vagy nem teljesíthető.”

³⁴ Dickinson on West Tankers: Another One Bites the Dust, <http://conflictolaws.net/2009/dickinson-on-west-tankers-another-one-bites-the-dust/> (2010. 04.04.)

kötelezi a felet, hogy a kereseti kérelmét visszavonja. Az Európai Bíróság érvelését követve így valóban eljuthatunk oda, hogy az a helyzet, amit egy anti-suit injunction előidéz, a kölcsönös bizalom elvébe ütközik. A nehézségek abból adódhatnak, hogy a Rendelet hatékony érvényesülését, ami hatékony végrehajtás nélkül elképzelhetetlen, miként értelmezzük. Az ítélet az efféle doktrínából indul ki, azonban ezt nem fejt ki részletesen, korábbi döntéseire nem utal. Az ítélet szűkszavúsága ellenére is egyértelmű, hogy a közösségi jogra csak közvetetten hatást gyakorló, a Rendelet hatálya alá nem tartozó kérdéshez közvetlenül kapcsolódó intézkedést is vizsgál a jelen ítéletében az Európai Bíróság.

West Tankers ügyben született ítélet hatása

A *West Tankers* ügy hatásának tárgyalásakor elsőként az esetlegesen gyakorlati szinten, majd elméleti szinten jelentkező hatások közül emelnék ki néhányat a teljesség igénye nélkül. Hozzáteve, hogy a *West Tankers* ügy tényleges hatásáról egyelőre még nem sokat tudunk.

A Lordok Háza érvelési rendszere két részre osztható, az egyik a jogi érvek, melyek az írásban ismertetetésre kerültek már, a másik a gazdasági racionalitásra, megfontolásra építő érvek. Véleményem szerint ezek egyértelműen a döntés esetleges hatásaira vonatkoznak, így elsőként ez kerül ismertetésre. A *West Tankers* ügy estleges következményei, utóhatásai kapcsán elsőként a londoni választottbíráskodást emelném ki. Az ügyben a Lordok Háza felhívta a figyelmet arra,³⁵ amit az ismertetett esetekkel is alátámasztható, hogy az anti-suit injunction kibocsátása az Egyesült Királyságban egy bevett szokás. Egy hatékony, jól működő eszköze a választottbíráóság székhelyén működő bíróságoknak, mivel elősegítik a jogbiztonságot azáltal, hogy csökkentik a választottbíráósági határozatok és rendes bíróságok ítéletei közti összeütközés esélyét. Hozzáteve, hogy még a főtanácsnok is elismerte ennek nem örvendetes lehetőséget,³⁶ megoldásként ajánlva választottbíráskodásnak a Rendelet keretei közé történő beillesztését. Itt megjegyezve, hogy alábbi merész gondolatot, a főtanácsnoki véleményt egyébként hűen követő ítélet nem vette át. Összefoglalva megállapítható, hogy az anti-suit injuncion egy létező problémára kíván megoldást találni. Ezzel együtt nehéz komolyan venni a Lordok Házának és a londoni választottbírói közösségnek azon aggodalmát, hogy London a *West Tankers* döntés hatására elbúcsúzhat vezető szerepétől a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásban. Egyetértek azokkal az álláspontokkal,³⁷ hogy az egyes választottbíráósági központok kialakulása mögött komoly megfontolások állnak. Többek között: földrajzi elhelyezkedés, nyelv kérdése, jogi képviselők hozzáértése,

³⁵ *West Tankers*, ítélet 17. pont, főtanácsnoki indítvány 64-65 pont, Lordok Háza 21. pont

³⁶ *West Tankers* főtanácsnoki indítvány, 70-73.

³⁷ Daniel RAINER: The impact of *West Tankers* on parties' choice of seat of arbitration, 95. Cornell L. Rev. 431. 433.o.

meghatározott jogterületek anyagi jogi szabályainak kidolgozottsága, a legfelsőbb bíróság, vagy annak szerepét betöltő egyéb fórum tekintélye. Londonnak, mint virágzó válsztottbíróági központnak nem lehet és nem is lehetett egyedüli vonzereje az, hogy anti-suit injuncion kibocsátásra van lehetősége. Hozzáteve, hogy az angol bíróságok meghatározott körben továbbra is kibocsáthatnak anti-suit injunciont. Az Európai Unió keretein belül mozogva azonban valóban elbúcsúzhatnak ettől a nagy múltú jogintézménytől, melyet egyesek szerint más hasonlóan leleményes jogi eszközökkel majd pótolni igyekeznek.³⁸

Az európai kereskedelmi választottbíráskodásra gyakorolt következményeket illetően is meglehetősen pesszimista a Lordok Háza. Az említett versenyhátrány elvi szinten fennállhat New Yorkkal, Bermudával, Szingapúrral szemben, ahol a bíróságok ellentétben az angol bíróságokkal, akik adott viszonylatban Európát is jelenthetik, jogosultak anti-suit injuncion kibocsátására. A gyakorlatnak azonban még nem volt ideje igazolni, hogy a felek a *West Tankers* ügy kapcsán, esetleg csak fontolóra veszik vagy ténylegesen, módosítják a meglévő választottbíróági klauzulájuk. Ezt a gondolatmenetet folytatván, pedig szándékoltan olyan választottbíróóság mellett döntenek, ahol akadály nélkül lehet kérni és érvényt szerezni az anti-suit injuncionnak. Álláspontom szerint ez a veszély sem fenyegető, hozzáteve azt, hogy a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodás szereplőit foglalkoztatja a kérdés.³⁹ A feleknek a választottbíráskodás székhelyének megválasztására vonatkozó döntését minden választottbíróági központ a maga javára akarja fordítani. A *West Tankers* ügyben született ítélet a választottbíráskodás egyes központjait az anti-suit injuncion kibocsátásával kapcsolatos joggyakorlatuk átgondolására készítette, készítheti. Erre egy példát említve, az Egyesült Államokban van lehetőség anti-suit injuncion kibocsátására, a bírói gyakorlat ellenben nem egységes, hogy mikor, milyen esetekben. A *West Tankers* ügy kapcsán elképzelhető, hogy törekednek majd arra, hogy joggyakorlatuk ezen a téren sokkal átláthatóbb, kiszámíthatóbb legyen.⁴⁰ Ezzel is biztatva az anti-suit injuncion előnyeire építő feleket, hogy választottbíróági klauzulájukban valamely választottbíróóságuk kerüljön kijelölésre. Ilyen értelemben a *West Tankers* ügynek van nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásra gyakorol hatása. Véleményem szerint azonban az anti-suit injuncion, akár végelegesnek is nevezhető trónfosztása az európai kereskedelmi választottbíráskodás számára nem fog számottevő versenyhátrányt okozni.

A gazdasági természetű hatások után, külön figyelmet igényel annak eldöntése, hogy következményként kiemelhető-e az európai kereskedelmi presztízsvesztése és amennyiben igen, mit értünk ez alatt és milyen mértékű. Véleményem szerint presztízsvesztésnek lehet tekinteni, hogy az Európai Bíróság egy olyan kérdésben foglalkozott behatóan, ami nem tartozik a Rendelet hatálya alá. A választottbíró-

³⁸ Pfeiffer on West Tankers, <http://conflictoflaws.net/2009/pfeiffer-on-west-tankers/> (utolsó letöltés: 2010. 06. 05.)

³⁹ Ld. Daniel RAINER: i.m.

⁴⁰ Daniel RAINER.: i. m.:446-459. o.

sági megállapodás kötelező ereje a felek megállapodásán alapszik, azon a konszenzuson, melynek a megállapodás megkötésének pillanatában kellett fennállnia. A választottbírói megállapodás kizárólagos joghatóságot teremt a kijelölt választottbírói részére, hogy a feleknek meghatározott jogviszonyból eredő jogvitájuk esetében eljárjon. A Rendeletben a választottbíráskodásnak kivételként történő említése mögött nemcsak az a megfontolás húzódik, hogy a New York-i Egyezmény úgyis gondoskodik már a választottbírói határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, így felesleges ezt kétszer is megtenni, hanem sokkal inkább az, hogy tiszteltben tartsa a választottbírói megállapodást kötő felek azon döntését, hogy jogvitájuk megoldásából, elbírálásából a rendes bíróságokat kizárják. Figyelembe véve a rendes bíróságoknak a határozatok érvénytelenítésre, végrehajtására, elismerésére vonatkozó jogkörét. Így álláspontom szerint presztízsvesztés az a megállapítás, hogy amennyiben egy jogvita a tárgyánál fogva a Rendelet hatálya alá tartozik, arra a Rendelet vonatkozik a választottbírói megállapodástól függetlenül. Ennek következtében a választottbíráskodásnak a rendes bíróságokhoz képest megfogalmazott előnyei viszonylagossá válnak, mivel előfordulhat, hogy önmagában nem elegendő a választottbírói megállapodás. Így az, ami a *Turner és Gasser ügyek* tanúságai kapcsán megfogalmazódott⁴¹ nem nyert igazolást a gyakorlatban, illetve az Európai Bíróságnak a Rendeletet értelmező döntései nem ide vezetnek. Az ítélet hatásait vizsgálva, meg kell említeni, annak lehetőségét, hogy a *West Tankers ügyben* született ítéletnek valójában nem lesz értékelhető következménye. A tárgyalat esetén maradván, a siracusai bíróság az érvényes választottbírói klauzulának megfelelően az kártérítési jogvita eldöntését a londoni választottbírói elé utalja. Ennek eredményeként a jogvitát érdemben a választottbírói megállapodásnak megfelelően a választottbírói dönti el, a felek akarat így végeredményben kifejezésre jut.

Befejezés

A *West Tankers ügyben* hozott döntés véleményem szerint két jelentőséggel bír. Az egyik, az újszerűsége. Az Európai Bíróság előtt elsőként most méretetett meg az a kérdés, hogy Rendeletbe ütköző lehet-e, (azzal együtt, hogy a választottbíráskodás nem tartozik a Rendelet hatálya alá) az anti-suit injunction, ami választottbírói megállapodásnak a megsegítésére siet. Álláspontom szerint a *Turner és Gasser ügyekben* született döntések nem szolgáltak elég alapul arra, hogy a válasz egyértelműen nem legyen. A döntés igenlő volta, pedig egyértelművé tette, hogy az Európai Bíróság a választottbíráskodást, mint kivételt szűken értelmezi, és jogosultságot formál arra, hogy választottbírói megállapodás fennállása ellenére is vizsgáljon olyan további kérdéseket, melyek esetlegesen a választottbírói hatáskö-

⁴¹ Ld.: Előzmények

rébe tartóznak. A *West Tankers* ügy továbbá ismételt jele annak, hogy vannak kérdések melyekben az angolszász és kontinentális jogi gondolkodásmód nem békítendő ki egymással.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Aude FIORINI: The codification of private international law in Europe- could the Community learn from the experience of mixed jurisdiction?, In: Tulane European and Civil Law Forum 2008
- Gordon BLANKE: The ECJ's Recent Jurisprudence on Anti-Suit Injunction under the Brussels Convention: A Promising *Début* for a more Prominent Role for Arbitration in European Commercial Dispute Resolution at the Dawn of the 21st Century, European Business Law Review, 2005. vol. 16. no. 3
- Jean-François POUDRET, Sébastien BESSON: Comparative law of International Arbitration, Thomson Sweet& Maxwell, 2007., 916. o.
- Felix BLOBEL, Patrich SPATH: The tale of multilateral trust and the European law of civil procedure, European Law Review 2005, 30 (4)
- Louis FLANNERY FCI Arb.: Anti suit injunction in Support of Arbitration, European Business Law Review, 2003, Vol. 14. no. 2
- Daniel RAINER: The impact of West Tankers on parties' choice of seat of arbitration, Cornell Law Review, January 2010
- Vera VAN HOUTTE – Stephan WILSKE – Michael YOUNG: What is new in European Arbitration? Dispute Resolution Journal, November 2008, January 2009
- MÁDL Ferenc – VÉKÁS Lajos: Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- John J. BARCELÓ III: Who decides the arbitrators' jurisdiction? Separability and competence-competence in transnational perspective, Vanderbilt Journal of Transnational Law, October